

مقاله علمی - پژوهشی:

جداسازی فاز مؤثر بر *آئروموناس هیدروفیلا* (*Aeromonas hydrophila*) از فاضلاب و استفاده از آن به منظور مهار رشد باکتری در گوشت چرخ شده ماهی کپور معمولی (*Cyprinus carpio*)

سمیرا شرفخانی^۱، احمد قره‌خانی^{۲*}

*a.gharekhani@yahoo.com

۱- گروه علوم و صنایع غذایی، واحد ماکو، دانشگاه آزاد اسلامی، ماکو، ایران

۲- گروه دامپزشکی، واحد ماکو، دانشگاه آزاد اسلامی، ماکو، ایران

تاریخ دریافت: بهمن ۱۳۹۹

تاریخ پذیرش: اردیبهشت ۱۴۰۰

چکیده

در مطالعه حاضر، جداسازی و شناسایی مولکولی فازهای مهارکننده رشد باکتری *آئروموناس هیدروفیلا* (*Aeromonas hydrophila*) از آب تصفیه شده فاضلاب شهری ارومیه و مهار آلودگی تجربی آن در گوشت چرخ شده ماهی کپور معمولی انجام گردید. جهت جداسازی باکتریوفاژ از نمونه آب تصفیه شده فاضلاب، باکتری‌های موجود با استفاده از کلروفرم خالص تخریب شدند تا فاز موجود در آنها رها گردد. همچنین از سویه استاندارد باکتری *آ. هیدروفیلا* (با کد PTCC1310) برای سنجش خاصیت ضد میکروبی فازهای جدا شده استفاده گردید. در مرحله نهایی به کمک هضم آنزیمی شناسایی ژنوم فازها انجام گرفت. در مرحله دوم ابتدا ماهی کپور معمولی به صورت تازه تهیه و گوشت آن چرخ شد، سپس با مقادیر 10^8 CFU/g باکتری *آ. هیدروفیلا* به صورت تجربی آلوده و چهار سطح 10^5 ، 10^6 ، 10^7 و 10^8 از باکتریوفاژ مؤثر بر آن به ازای هر گرم گوشت چرخ شده اضافه و مخلوط شد. نمونه‌های گوشت به ترتیب شامل کنترل منفی (فاقد هرگونه آنتی بیوتیک و فاژ)، کنترل مثبت (حاوی ۲ ppm نایسین) و چهار تیمار حاوی تیتراهای مختلف باکتریوفاژ (10^5 ، 10^6 ، 10^7 و 10^8) به مدت یک هفته در دمای یخچال نگهداری شدند. در پایان روز هفتم نمونه‌برداری برای شمارش باکتری و تعیین تیتراژ انجام گرفت. یافته‌ها نشان داد که فاز مؤثر بر رشد باکتری *آ. هیدروفیلا* در نمونه آب تصفیه شده وجود دارد و به طور مؤثری از رشد باکتری ممانعت به عمل می‌آورد. همچنین نتایج نشان داد که به طور معنی‌داری رشد باکتری *آ. هیدروفیلا* با به کار بردن سطوح ۱۰۰۰۰ و ۱۰۰۰۰۰ واحد تشکیل دهنده پلاک باکتریوفاژ مهار می‌شود. بر اساس نتایج حاصل می‌توان نتیجه گرفت که فاز جدا شده از فاضلاب مؤثر بر *آ. هیدروفیلا* می‌تواند به طور مطلوبی در گوشت چرخ شده ماهی کپور معمولی برای مهار رشد *A. hydrophila* به کار برود.

لغات کلیدی: باکتریوفاژ، فاضلاب، کپور معمولی، گوشت چرخ شده، *Aeromonas hydrophila*

*نویسنده مسئول

مقدمه

ماهی کپور معمولی (*Cyprinus carpio*) از رده ماهیان استخوانی و زیررده ماهیان استخوانی دیرینه^۱ می‌باشد (Nelson, 2006). اعضاء این خانواده را می‌توان بر اساس داشتن دندان حلقی و لب‌های نازک تشخیص داد (ستاری، ۱۳۸۲). ماهی‌ها همیشه در تماس با باکتری‌ها می‌باشند و معمولاً زمانی از پای در می‌آیند که تحت شرایط استرس‌زا قرار گیرند. فاکتورهای محیطی ممکن است به عوامل استرس‌زا عمل کرده و می‌توانند ماهی را مستعد ابتلا به بیماری‌های باکتریایی کنند (Ibrahim et al., 2008).

در حال حاضر، روش‌های متعددی جهت ایجاد ایمنی مواد غذایی وجود دارد که از آن جمله می‌توان به پاستوریزاسیون، فرآوری با فشار بالا^۲، پرتو دهی، استفاده از مواد شیمیایی و ... اشاره نمود. هر کدام از این روش‌ها برای انواع خاصی از مواد غذایی به کار می‌روند که ممکن است سبب ایجاد تغییراتی در طعم و مزه غذا شوند یا با ایجاد مشکلات بهداشت عمومی، باعث آسیب به تجهیزات مورد استفاده در فرآیند تهیه مواد غذایی در کارخانه‌ها گردند. استفاده از باکتریوفازها به عنوان کنترل زیستی در مواد غذایی علاوه بر اینکه دارای ایراد روش‌های مذکور نمی‌باشند بلکه می‌توانند نوع خاصی از عوامل مسبب بیماری یا فساد را مورد هدف قرار دهند (Moye et al., 2018).

باکتریوفازها دسته‌ای از ویروس‌هایی هستند که فقط باکتری‌ها را آلوده می‌کنند. این ویروس‌ها از منابع متعددی مانند خاک، آبهای شیرین، آب دریا و فاضلاب‌ها قابل جداسازی هستند (Kutter and Sulakvelidze, 2005). فازها عوامل ضد میکروبی طبیعی در صنایع غذایی و بالینی هستند. امروزه ایمنی مواد غذایی از طریق فازها علیه باکتری‌های بیماری‌زای غذاها به اثبات رسیده است (WHO, 2007). فازها سلول‌های باکتریایی میزبان خود را از طریق جذب و سپس شناسایی مولکولی سطح سلول باکتری، آلوده می‌کنند و به سطح پلی‌ساکاریدی یا پروتئینی باکتری متصل می‌شوند (Steinbacher et al.,

1996). اولین بار استفاده از باکتریوفازها برای درمان عفونت‌های باکتریایی قبل از جنگ جهانی دوم مورد توجه قرار گرفت. در سال‌های اخیر با تشدید پدیده مقاومت آنتی‌بیوتیک و به وجود آمدن انواعی از سویه‌های مقاوم به چند آنتی‌بیوتیک، تحقیقات بسیار گسترده‌ای بر استفاده از فازها برای پیشگیری، کنترل و حتی درمان بیماری‌ها قوت گرفته است و تلاش بیشتر محققان بر پایه فرضیه جایگزین کردن باکتریوفازها به جای آنتی‌بیوتیک‌ها در حال توسعه می‌باشد. باکتریوفازها به طور بالقوه برای جایگزینی به جای آنتی‌بیوتیک‌ها دارای چندین مزیت ساختاری و ژنتیکی بسیار مطلوب هستند. یکی از این مزایا انگل اجباری درون سلولی باکتری‌ها بودن و اختصاصی عمل کردن آنهاست، دیگری ناتوانی آلوده کردن سلول‌های یوکاریوتی و آخرین مزیت تأثیر مستقیم بر سلول‌های هدف است (Kutateladze and Adamia, 2010; Jenny, 2011).

در سال‌های گذشته علاقه مصرف‌کنندگان به مواد غذایی حاوی مواد افزودنی مثل ترکیبات شیمیایی بسیار کاهش یافته است که می‌توان این کاهش تمایل را به مضرات ترکیبات شیمیایی و نگهدارنده مواد غذایی نسبت داد. اما باکتریوفازها با توجه به طبیعی بودن، اختصاصی بودن علیه پاتوژن خاص، سبز بودن و ... می‌توانند در ایمنی مواد غذایی جایگاه ارزشمندی پیدا کنند. امروزه استفاده از فازها جهت کنترل زیستی میکرواورگانیزم‌ها در مواد غذایی به عنوان روشی طبیعی و سبز قلمداد می‌گردد. بیشتر مطالعات انجام شده در رابطه با کنترل زیستی به کمک باکتریوفازها معطوف به چهار عامل بیماری‌زایی باکتریایی با منشا دام و طیور شامل: *Escherichia coli*، *Salmonella*، *Campylobacter* و *Listeria* می‌باشد. در خصوص کنترل زیستی باکتری‌های بیماری‌زای موجود در مواد غذایی دریایی نظیر ماهی، میگو، صدف و ... با استفاده از باکتریوفازها مطالعات اندکی انجام شده است که به طور قابل توجهی سبب کاهش باکتری‌ها در مواد غذایی و افزایش عمر ماندگاری آنها گردید (Sillankorva et al., 2012).

آئرومونات هیدروفیلا یکی از مهم‌ترین گونه‌های جنس آئرومونات است و مسئول ۸۰ درصد از گاستروانتریت‌های

¹ Subclass Actinoptergii

² High Pressure Processing

باکتری رشد یافته در حضور ۲۰ درصد گلیسرین در فریزر ۱۸- درجه سلسیوس نگهداری شد.

جداسازی باکتریوفاژ

در مطالعه حاضر، جهت جداسازی باکتریوفاژهای لیتیک، از آب تصفیه شده فاضلاب شهرستان ارومیه استفاده شد. برای این کار ابتدا مقدار ۱ لیتر نمونه فاضلاب در شرایط استریل از سیستم تصفیه خانه شهرستان ارومیه تهیه گردید. بلافاصله نمونه ها به آزمایشگاه میکروب شناسی دانشکده دامپزشکی دانشگاه ارومیه منتقل شدند. برای جداسازی ابتدا ۱۰۰ میلی لیتر محیط کشت آبگوشت مغذی با غلظت ۱۰ برابر تهیه شد. ۵ میلی لیتر از آن با ۴۵ میلی لیتر از فاضلاب تصفیه شده مخلوط گردید. سپس ۵ میلی لیتر از سوسپانسیون کشت تازه ۴ ساعته *A. hydrophila* و چند قطره $MgSO_4$ ۱۰ درصد به لوله حاوی محیط کشت و فاضلاب تصفیه شده افزوده شد. پس از مخلوط کردن محتویات لوله، در ۳۷ درجه سلسیوس به مدت ۲۴ ساعت انکوبه گردید. جداسازی فاژها با روش کلروفرم انجام شد. بدین ترتیب، ۳ میلی لیتر کلروفرم به محتویات هر لوله اضافه شد و به مدت ۱۵ دقیقه بر روی شیکر و ۲ ساعت در دمای اتاق قرار داده شد. سوسپانسیون حاصل به مدت ۳۰ دقیقه با دور ۳۵۰۰g سانتریفوژ (Ependorf، آلمان) شد. فاز رویی حاوی سوسپانسیون فاژ پساب به صورت استریل جمع آوری و به آن برای چند بار کلروفرم اضافه شد، تا سوسپانسیون حاوی فاژ به نسبت خالصی به دست آمد. پس از کنترل سوسپانسیون از نظر عدم آلودگی به باکتری های مختلف و عبور دادن آن از فیلتر ۰/۲۲ نانومتری، در ۴ درجه سلسیوس (دمای یخچال) و در تاریکی نگهداری شد. شایان ذکر است، برای تهیه باکتریوفاژ به میزان مورد نیاز این مراحل چندین بار تکرار شد تا سوسپانسیون به نسبت خالصی به دست آمد. جهت بررسی اثرات باکتری سیدی باکتریوفاژهای جداسازی شده بر *A. hydrophila* از روش Double layer method استفاده شد. در این روش ابتدا در محیط تربیتی کیز سوی آگار ذوب شده با درجه حرارت ۴۵ درجه سلسیوس و بعد از مخلوط کردن، روی

انسان می باشد که به طور عمده به دنبال مصرف مواد غذایی دریایی از جمله ماهی، میگو، خرچنگ و نرم تنان دریایی ایجاد می شود. علائم حاصل از این بیماری در انسان شامل اسهال، تهوع، دل پیچه، و تب می باشد. اگرچه بیماری خود محدود شونده است، اما در افراد دارای ضعف سیستم ایمنی بسیار خطرناک است. گونه های *آئروموناس* در محیط های دریایی و خشکی سراسر دنیا یافت می شوند و بیماری زایی آنها به طور طبیعی در محیط های دریایی اتفاق می افتد. لذا، پیشگیری از آلودگی در چنین محیط هایی غیر ممکن است و مهم ترین روش کنترل و پیشگیری از این عوامل بیماری زا رعایت اصول بهداشتی در طول مراحل صید، نگهداری، توزیع و فرآوری می باشد. بنابراین، استفاده از باکتریوفاژ جهت کنترل زیستی گونه های *آئروموناس* می تواند روشی سبز و موثر در جهت پیشگیری از ایجاد مسمومیت در انسان باشد (رئسی و همکاران، ۱۳۹۳).

محققان زیادی توانسته اند فاژهای موثر بر *آ. هیدروفیلا* را در شرایط آزمایشگاهی جداسازی نمایند. اما تاکنون هیچ گونه گزارشی در خصوص استفاده از فاژ موثر علیه *آ. هیدروفیلا* در مواد غذایی با منشأ دریایی وجود ندارد. بنابراین، هدف از مطالعه حاضر، جداسازی و شناسایی مولکولی فاژهای مهار کننده رشد باکتری *آ. هیدروفیلا* (*A. hydrophila*) از آب تصفیه شده فاضلاب شهری ارومیه و مهار آلودگی تجربی آن در گوشت چرخ شده ماهی کپور معمولی بود.

مواد و روش کار

تهیه باکتری

سویه استاندارد باکتری *A. hydrophila* (با کد PTCC1310) از مرکز کلکسیون باکتری و قارچ های ایران به صورت ویال لیوفیلیزه تهیه شد. ابتدا پودر لیوفیلیزه باکتری در ۱۰ میلی لیتر محیط کشت ^۱TSB (مرک، آلمان) در شرایط هوازی و دمای ۳۷ درجه سلسیوس به مدت ۲۴ ساعت گرمخانه گذاری و سپس تا زمان استفاده

^۱ Tryptic Soy Broth

محیط کشت تریپتون، آگار اضافه گردید (Chandrarathna et al., 2020).

تعیین تیتراژ باکتریوفاز

به منظور تعیین تیتراژ باکتریوفازهای جدا شده از روش ایجاد پلاک استفاده شد. به طور خلاصه، ابتدا باکتری *TSB*^۱ در شرایط هواز و دمای ۳۷ درجه سلسیوس کشت داده شد. به طور هم‌زمان، رقت سریال (از 10^{-1} الی 10^{-8}) از سوسپانسیون فاژی در بافر *PBS*^۲ استریل تهیه و مقدار ۱۰۰ میکرولیتر از هر رقت سوسپانسیون باکتری مخلوط و بر محیط *TSA* به صورت چمنی کشت داده شد. تمامی پلیت‌ها به مدت ۲۴ ساعت در دمای ۳۷ درجه سلسیوس کشت شدند. پس از کشت در هر پلیت تعداد پلاک شمارش شدند و تراکم باکتریوفاز بر حسب واحد تشکیل دهنده پلاک در میلی‌لیتر (PFU/ml) گزارش گردید. شایان ذکر است، شمارش برای هر سوسپانسیون فاژی ۳ بار تکرار و برای هر رقت نیز چهار پلیت در نظر گرفته شد (Adams, 1959). جهت بررسی اثرات باکتریسیدی باکتریوفازهای جداسازی شده بر *آ. هیدروفیلا* از روش کشت جامد دولایه استفاده شد. در این روش ابتدا در محیط آگار ذوب شده با درجه حرارت ۴۵ درجه سلسیوس و سپس بعد از مخلوط کردن در محیط کشت تریپتون آگار اضافه گردید (Chandrarathna et al., 2020).

بررسی ژنوم باکتریوفاز

در این مطالعه برای تکثیر باکتریوفاز و نیز استخراج ژنوم آن (DNA) از روش Su و همکاران (۱۹۹۸) استفاده شد. ابتدا با روش پانچ و به کمک بافر، فازهای تکثیر یافته بر پلیت *TSA* جمع آوری شدند، سپس به مدت ۲ ساعت در انکوباتور شیکردار با دور ۱۲۰ در دقیقه (Memmert، آلمان) به آرامی در دمای ۲۵ درجه سلسیوس گرمخانه گذاری شدند. برای حذف سلول باکتریایی سوسپانسیون به‌دست آمده به مدت ۱۵ دقیقه با دور ۱۴۰۰ g و دمای

۴ درجه سلسیوس سانتریفیوژ شد. سپس محلول رویی از فیلتر سر سرنگی ۰/۴۵ میکرون عبور داده شد. در مرحله بعد جهت استخراج ژنوم فاز از کیت با کارایی بالای شرکت Roche (آلمان) استفاده گردید. سپس DNA استخراج شده بر ژل ۰/۷ درصد آگارز الکتروفورز (Biorad، آمریکا) شده و تصویر به کمک دستگاه آشکار ساز ژل (Sengene، انگلستان) و در حضور نور ماوراء بنفش جهت رویت باندهای روی ژل تهیه گردید. در مرحله بعد ژنوم فاژی استخراج شده به کمک آنزیم برش دهنده با جایگاه اثر محدود یعنی (*Moraxella* sp.) *MspI* مورد شناسایی قرار گرفت. واکنش هضم در حجم ۱۵ میکرولیتر شامل اندونوکلاز *MspI* ۱۰ واحد (۳/۵ میکرولیتر)، ۱/۵ میکرولیتر بافر آنزیم و ۱۰ میکرولیتر DNA ژنومی استخراج شده از باکتریوفاز انجام شد. حجم کل واکنش به خوبی مخلوط و در دمای ۳۷ درجه سلسیوس به مدت ۲-۳ ساعت انکوبه شد. DNA هضم شده در ژل آگارز ۱٪ حاوی Red Safe (سیناکلون، ایران) الکتروفورز شده و از DNA فاز لامبدا (تهیه شده از پژوهشکده مطالعات دریاچه ارومیه، دانشگاه ارومیه) بعد از خوانش و بلاست به عنوان مارکر مولکولی برای برآورد باکتریوفازها و اندازه DNA مورد استفاده قرار گرفت.

تهیه ماهی کپور معمولی و آلودگی تجربی با *آ. هیدروفیلا*

در این مطالعه ماهی مورد نیاز از بازار ماهی‌فروشان شهرستان ارومیه (ابتدای بلوار دانشگاه) به صورت زنده و تازه تهیه گردید. سپس ماهیان در کنار یخ به آزمایشگاه مواد غذایی دانشکده دامپزشکی، دانشگاه ارومیه منتقل شدند. ابتدا سطح بدن ماهی‌ها با آب مقطر شستشو و به کمک تیغ جراحی پس از تخلیه امعاء و احشاء پوست کنی در زیر هود لامینار انجام گرفت. سپس گوشت استخوان‌گیری و به کمک چرخ گوشت (مولینکس، فرانسه) چرخ شد. سپس به ازاء هر ۱۰۰ گرم گوشت چرخ شده یک میلی‌لیتر سوسپانسیون باکتری *آ. هیدروفیلا* در فاز رشد تصاعدی (5×10^5 CFU/ml) اضافه شده و به‌خوبی مخلوط گردید. به منظور تهیه سوسپانسیون

^۱ Tryptic Soy Broth

^۲ Phosphate buffered saline

پلیت‌ها در شرایط هوازی و در دمای ۳۷ درجه سلسیوس به مدت ۲۴ ساعت گرمخانه‌گذاری شدند (Aboud, 2010).

آماده سازی تراکم‌های مختلف باکتریوفاژ و افزودن آنها به گوشت چرخ شده آلوده

برای این منظور ابتدا سوسپانسیونی از باکتریوفاژها مطابق روش تعیین تیتراژ شد. سپس سوسپانسیون بر اساس تشکیل پلاک شمارش گردید. در این بررسی چهار سطح از باکتریوفاژ شامل ۱۰۰، ۱۰۰۰، ۱۰۰۰۰ و ۱۰۰۰۰۰ واحد تشکیل دهنده پلاک به ازاء هر میلی‌لیتر تهیه شد و به ۱۰۰ گرم نمونه گوشت چرخ شده اضافه گردید. در این بررسی برای هر سطح از تراکم باکتریوفاژ سه تکرار در نظر گرفته شد. در جدول ۱ تیمارهای مورد مطالعه به طور خلاصه ارائه شده است. سپس تمامی نمونه‌های گوشت چرخ شده در ظروف نمونه‌برداری استریل درب‌دار و در یخچال تا زمان نمونه‌برداری نگهداری شدند.

باکتری ابتدا باکتری در ۱۰ میلی لیتر محیط ابگوشت TSB کشت داده شد، پس از رشد محیط با دور ۲۰۰۰ به مدت ۱۵ دقیقه سانتریفیوژ شد، سپس رسوب حاصل دو مرتبه با سرم فیزیولوژی استریل شستشو و در نهایت سوسپانسیونی معادل یک مک فارلند تهیه گردید (3×10^8 CFU/ml)، سرانجام سوسپانسیون دلخواه تا 5×10^5 CFU/ml رقیق و برای افزودن به گوشت چرخ کرده آماده گردید. همچنین جهت کنترل تراکم باکتری با روش شمارش زنده (Pour Plate Count) انجام گرفت. به طور خلاصه، ۱۰ گرم نمونه گوشت چرخ شده با ۹۰ میلی‌لیتر سرم فیزیولوژی استریل به کیسه استریل پالسی فایر منتقل شده و با دستگاه پالسی فایر (سیوارد، انگلیس) به صورت هموزن درآمد. سپس با استفاده از سرم فیزیولوژی استریل رقت‌هایی در مبنای ۱۰ از 10^{-1} الی 10^{-8} تهیه و ۱ میلی‌لیتر از هر رقت در پلیت قرار داده شده و ۱۵ میلی‌لیتر از محیط کشت جداسازی *Aeromonas Isolation Agar* به آن افزوده شده و هر پلیت به منظور توزیع همگن نمونه به‌دقت تکان داده شد.

جدول ۱: تیمارها و علائم اختصاری آنها
Table 1: Treatments and abbreviation

علامت اختصاری تیمار	
C1	شاهد منفی (گوشت چرخ شده بدون باکتری و باکتریوفاژ)
C2	شاهد مثبت (گوشت چرخ شده دارای باکتری / هیدروفیلا، بدون باکتریوفاژ و حاوی ناپسین)
T1	گوشت چرخ شده دارای باکتری / هیدروفیلا و ۱۰۰ واحد تشکیل دهنده پلاک باکتریوفاژ
T2	گوشت چرخ شده دارای باکتری / هیدروفیلا و ۱۰۰۰ واحد تشکیل دهنده پلاک باکتریوفاژ
T3	گوشت چرخ شده دارای باکتری / هیدروفیلا و ۱۰۰۰۰ واحد تشکیل دهنده پلاک باکتریوفاژ
T4	گوشت چرخ شده دارای باکتری / هیدروفیلا و ۱۰۰۰۰۰ واحد تشکیل دهنده پلاک باکتریوفاژ

نمونه برداری

تعیین بار باکتریایی نمونه‌های گوشت چرخ شده

برای تعیین بار باکتریایی نمونه‌های گوشت پس از یک هفته نگهداری در یخچال، بر طبق روش کاظمی و همکاران (۱۳۹۹) صورت گرفت. بدین منظور، ۱۰ گرم نمونه گوشت چرخ شده تیمارها به طور جداگانه با ۹۰ میلی‌لیتر آب مقطر (رقت یک دهم) به کیسه استریل پالسی فایر منتقل شد و با دستگاه پالسی فایر (سیوارد، انگلیس) به صورت هموزن (با ۵۰۰ دور در دقیقه و به

مدت دو دقیقه) درآمد. سپس نمونه‌ها تا رقت 10^{-5} رقیق شدند. ۱ میلی‌لیتر از هر رقت در پلیت قرار داده شده و ۱۵ میلی لیتر از محیط کشت جداسازی *آئروموناس* به آن افزوده شده و هر پلیت به منظور توزیع همگن نمونه به دقت هموزن گردید. شایان ذکر است، از این محیط برای شمارش باکتری / هیدروفیلا در دمای ۳۷ درجه سلسیوس به مدت ۲۴ ساعت استفاده گردید.

روش تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها

تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها به کمک نرم افزار SPSS نسخه ۲۱ انجام گرفت. اختلاف بین گروه‌ها با استفاده از آنالیز واریانس یک طرفه مورد بررسی قرار گرفت. از آزمون توکی برای بررسی اختلاف بین میانگین‌ها استفاده شد و قبل از انجام آنالیز واریانس، نرمال بودن داده‌های به دست آمده با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف بررسی گردید. اختلافات آماری از لحاظ معنی دار بودن در سطح ۵ درصد در نظر گرفته شد ($p < 0.05$).

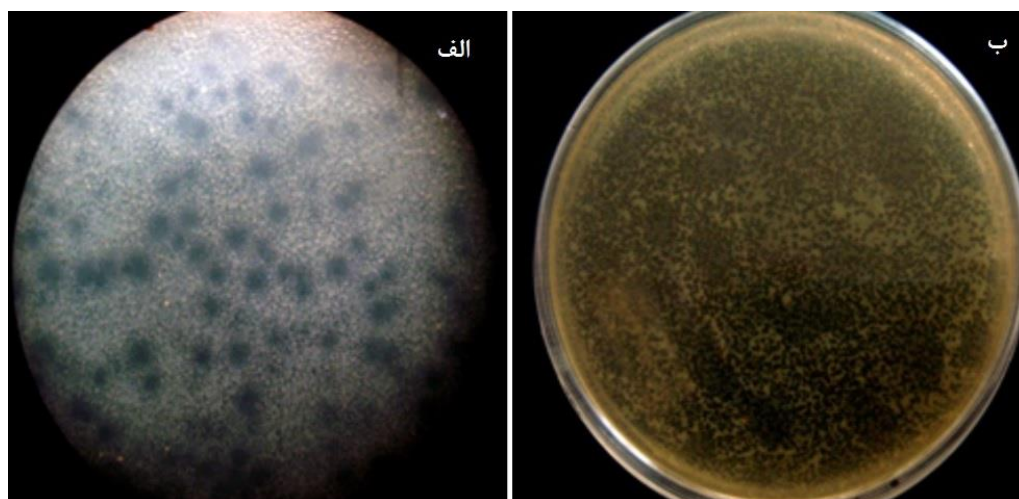
نتایج

نتایج جداسازی باکتریوفاژ

در این مطالعه فاژ مؤثر بر باکتری بیماری‌زای *A. hydrophila* با موفقیت از آب تصفیه شده فاضلاب شهرستان ارومیه جدا شد. در جداسازی اولیه این فاژ توانست پلاک‌هایی با قطر برابر با ۱-۰/۵ میلی‌لیتر در پلیت ایجاد نماید (شکل ۱). همان‌طوری‌که در شکل ۱ ملاحظه می‌شود، فاژهای جدا شده توانستند پلاک بی‌شماری را در محیط کشت TSA حاوی باکتری *A. hydrophila* ایجاد نمایند.

تعیین تیتراژ باکتریوفاژ نمونه‌های گوشت چرخ شده

در این آزمون میزان باکتریوفاژ موجود در گوشت پس از نگهداری در یخچال مشخص شد و هدف از انجام آن مشخص نمودن تغییرات جمعیتی باکتریوفاژ بود. به طور خلاصه، ابتدا باکتری *A. hydrophila* در محیط کشت آبگوشت TSB در شرایط هوازی و دمای ۳۷ درجه سلسیوس کشت داده شد. به طور همزمان، رقت سریال از ۱۰ گرم نمونه گوشت حاوی باکتریوفاژ در بافر PBS استریل تهیه و مقدار ۱۰۰ میکرولیتر از هر رقت سوسپانسیون باکتری (با روش کشت مذکور فوق)، مخلوط و در محیط TSA به صورت چمنی کشت داده شد. تمامی پلیت‌ها به مدت ۲۴ ساعت در دمای ۳۷ درجه سلسیوس کشت شدند. پس از کشت در هر پلیت تعداد مناطق شفاف شمارش شدند و تراکم باکتریوفاژ بر حسب واحد تشکیل دهنده پلاک در میلی‌لیتر (PFU/ml) گزارش گردید. شایان ذکر است، شمارش برای هر سوسپانسیون فاژی ۳ بار تکرار و برای هر رقت نیز چهار پلیت در نظر گرفته شد (Khushiramani et al., 2007).

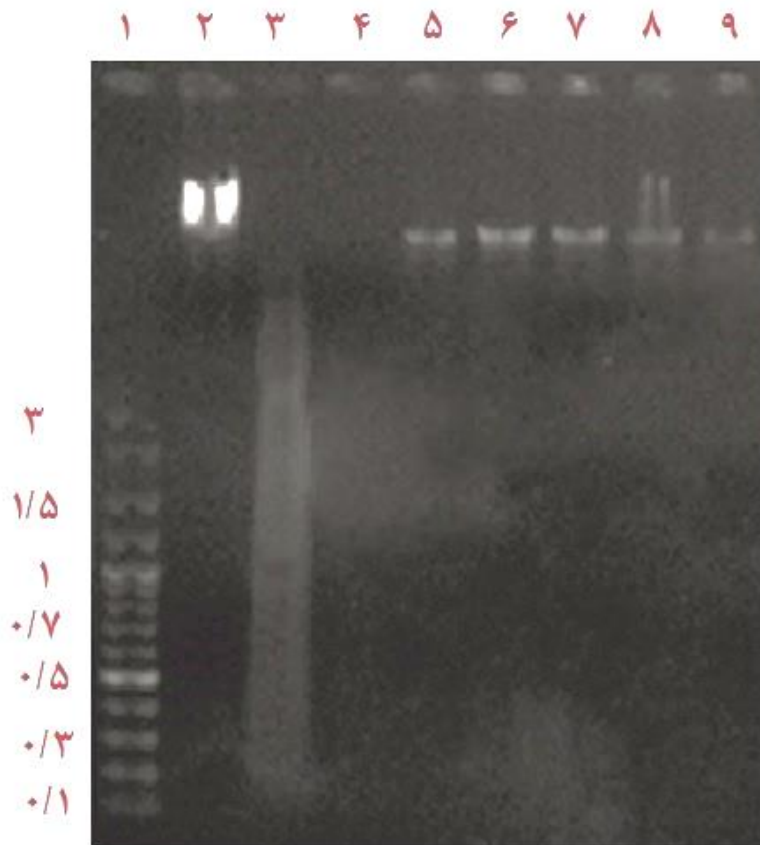
شکل ۱: نقاط شفاف یا همان پلاک‌های موجود در تصویرها فاژ جدا شده علیه *A. hydrophila* می‌باشند.

Figure 1: Opaque zone (plaque) showed effective phages against *A. hydrophila*

مشخص است، ژنوم فاژهای جدا شده دارای وزن مولکولی بالاتر از ۳ کیلو جفت باز در مقایسه با مارکر مولکولی می‌باشند.

نتایج استخراج ژنوم فاژ

نتایج مربوط به استخراج DNA فاژهای جدا شده در این مطالعه در شکل ۲ نشان شده است. همان‌طوری‌که در

شکل ۲: DNA فاز جدا شده از آب تصفیه شده فاضلاب شهرستان ارومیه بر ژل آگارز ۱ درصد. ستون ۱: مارکر مولکولی (۱۰۰ جفت بازی)، ستون ۲: فاز لامبدا (شاهد)، ستون ۳: DNA باکتری، ستون ۴: شاهد منفی، ستون ۵ تا ۹: فاز جدا شده

Figure 2: Electrophoresis of extracted phage DNA on 1% agarose gel. 1:DNA marker (100 bp), 2: Lambda phage, 3: Bacterial DNA, 4: Negative control, and 5-9: phage DNA

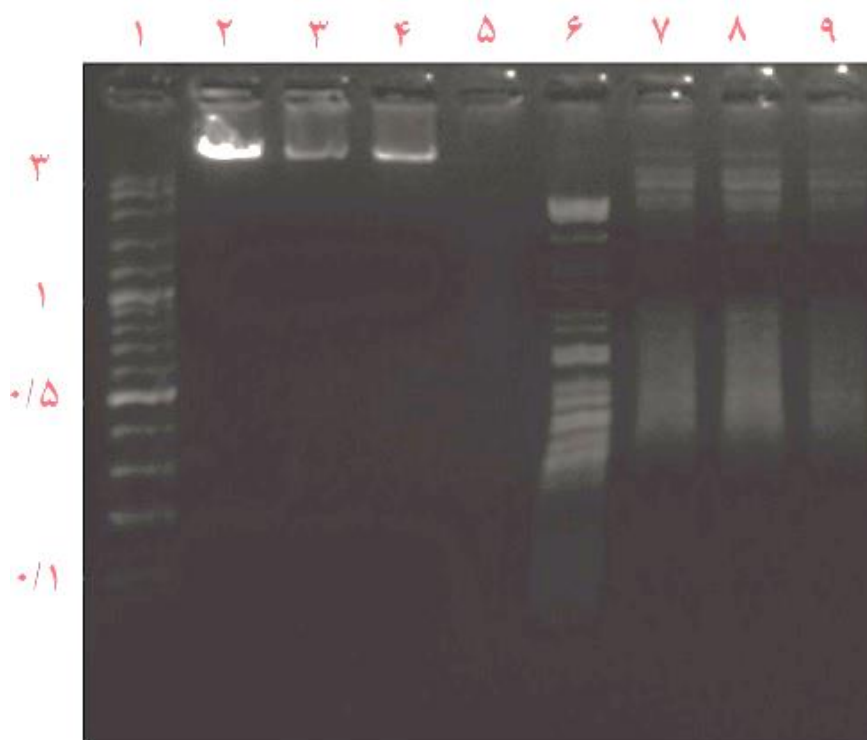
نتایج شمارش باکتری‌های نمونه‌های گوشت چرخ شده ماهی کپور

نتایج مربوط به شمارش باکتری‌های *A. hydrophila* شمارش شده تیمارهای مختلف در جدول ۲ ارائه شده است. نتایج این بررسی نشان داد که با افزایش تیتراژ باکتریوفاژ در نمونه‌های گوشت چرخ شده از تراکم باکتری کاسته خواهد شد. همان‌طوری‌که جدول ۲، نشان داده شده است، در تیمارهای ۱۰۰۰۰ و ۱۰۰۰۰۰ واحد تشکیل‌دهنده پلاک هیچ‌گونه رشد باکتری و در نمونه‌های شاهد مثبت و نمونه حاوی ۱۰۰ واحد تشکیل‌دهنده پلاک نیز هیچ‌گونه کاهشی پس از یک هفته مشاهده نشد.

بررسی مولکولی باکتریوفاژ

نتایج بررسی‌های مولکولی نشان داد که ژنوم تمامی فازهای جدا شده دارای وزن مشابهی می‌باشند و به طور تقریبی کمتر از ۴/۵ kb هستند. الگوی برش آنزیمی (RFLP^۱) قطعات DNA به کمک آنزیم برای تمامی فازهای جدا شده مشابه بود (شکل ۳). این یافته نشان می‌دهد که فازهای جدا شده از آب تصفیه شده فاضلاب شهرستان ارومیه همگی یک نوع هستند و هیچ اختلافی از نظر سایز مولکولی و الگوی برش آنزیمی نداشتند.

^۱. Restriction Fragment Length Polymorphism

شکل ۳: DNA هضم شده و هضم نشده باکتریوفازهای جدا شده از آب تصفیه شده فاضلاب شهرستان ارومیه. ستون ۱: مارکر (۱۰۰ جفت باز)، ستون ۲: فاز لامبدا (شاهد)، ستون ۳ تا ۹: فاز

Figure 3: Digested and non-digested water isolated phage DNA. 1: DNA marker (100 bp), 2: Lambda phage and 3-9: phage

جدول ۲: نتایج شمارش *A. hydrophila* نمونه‌های گوشت چرخ شده حاوی سطوح مختلف باکتریوفاز
Table 2: Results of *A. hydrophila* count in meat samples with different level of bacteriophage

تعداد باکتری قبل از اضافه کردن باکتریوفاز log CFU/g	تعداد باکتریوفاز اضافه شده PFU/g	تعداد باکتری بعد از اضافه کردن باکتریوفاز log CFU/g	تیمارهای مختلف
عدم رشد	-	-	C1
۹/۲۳±۰/۴۵ ^b	-	۵/۶۹±۰/۱۲ ^a	C2
۸/۹۶±۰/۱۳ ^b	۱۰۰	۵/۵۱±۰/۱۷ ^a	T1
۳/۸۹±۰/۵۵ ^a	۱۰۰۰	۵/۷۲±۰/۲۱ ^a	T2
کمتر از ۱۰ عدد در هر گرم	۱۰۰۰۰	۵/۶۵±۰/۱۸ ^a	T3
کمتر از ۱۰ عدد در هر گرم	۱۰۰۰۰۰	۵/۶۸±۰/۱۱ ^a	T4

اعداد در جدول به صورت انحراف معیار $\pm$ میانگین بیان شده‌اند، اعداد با حروف متفاوت در هر ستون نشان دهنده وجود اختلاف آماری در سطح $p < 0.05$ می‌باشد.

شده است. نتایج نشان داد که به مرور زمان، تیتراژ باکتریوفاز نمونه‌های گوشت چرخ شده که دارای مقادیر پائین هستند، افت پیدا می‌کند. برای مثال، در نمونه‌های

نتایج تعیین تیتراژ باکتریوفاز نمونه‌های گوشت نتایج مربوط به تعیین تیتراژ باکتریوفازهای نمونه‌های گوشت چرخ شده ماهی کپور معمولی در جدول ۳ ارائه

باکتریایی خود اختصاصی عمل می‌کنند، امکان ایجاد عفونت سلول‌های یوکاریوتی از طریق فاژها وجود ندارد. بنابراین، این مسئله مصرف فاژها از طریق انسان را ایمن می‌سازد (Merabishvili et al., 2009; Carvalho et al., 2012). درباره جداسازی و شناسایی فاژهای مؤثر بر باکتری *آ.* هیدروفیلا مطالعات متعددی انجام شده است. Liu و همکاران (۲۰۲۰) به جداسازی و بررسی خصوصیات باکتریوفاژ مهارکننده *آ.* هیدروفیلا پرداختند و بیان داشتند که باکتریوفاژهای شناسایی شده از خانواده‌های Myoviridae و Poxviridae می‌باشند که در گستره وسیعی از pH می‌توانند فعالیت نمایند و توانایی قابل توجهی در جلوگیری از تشکیل بیوفیلم *آ.* هیدروفیلا دارند و بیوفیلم‌های تشکیل شده را از بین می‌برند. تا کنون مطالعات مختلف پیرامون استفاده از باکتریوفاژها در مواد غذایی مختلف به منظور مهار رشد عوامل بیماری‌زا و مولد فساد مانند باسیلوس سرئوس، لیستریا مونوسیتوژنز، کمپیلوباکتر ژوژنی، اشریشیا کلی، سالمونلا انتریکا و ... در گوشت طیور، گاو، خوک و گوسفند انجام شده است (Moye et al., 2018). اما گزارشی در خصوص استفاده از باکتریوفاژ در مواد غذایی با منشا دریایی پیدا نشد، لذا به‌نظر می‌رسد تحقیق حاضر جزء اولین مطالعات در این زمینه باشد. به‌نظر می‌رسد، بزرگترین مشکل در خصوص استفاده از باکتریوفاژها مربوط به کارایی آنها باشد. خیلی از محققان دریافتند که بلافاصله با افزودن باکتریوفاژ به مواد غذایی در روزهای نخست تعداد باکتری موجود در هر گرم غذا تا یک هفته افت چشم‌گیری داشته است، اما به تدریج فاژ توانایی خود را در مهار رشد باکتری از دست می‌دهد. در بررسی حاضر نیز پس از یک هفته مشخص شد که در تیمارهای حاوی مقادیر ۱۰۰۰۰ و ۱۰۰۰۰۰ واحد تشکیل‌دهنده از فاژ مؤثر بر *آ.* هیدروفیلا از تعداد باکتری کاسته شد و حتی هیچ‌گونه رشدی از باکتری مشاهده نگردید. اگرچه در تحقیق حاضر نمونه‌برداری از گوشت در زمان‌های مختلف انجام نگردید، اما لازم است که نمونه‌برداری و شمارش باکتری پس از افزودن باکتریوفاژ به ماده غذایی به مدت ۲-۳ هفته مورد ارزیابی قرار گیرد.

گوشت چرخ شده دارای ۱۰۰ و ۱۰۰۰ واحد تشکیل‌دهنده پلاک پس از یک هفته هیچ‌گونه باکتریوفاژی مشاهده نشد. این درحالی است که در نمونه‌های دارای ۱۰۰۰۰۰ واحد تشکیل‌دهنده پلاک از باکتریوفاژ مؤثر بر *آ.* هیدروفیلا بیشترین تیتراژ ثبت گردید.

جدول ۳: نتایج تعیین تیتراژ باکتریوفاژ نمونه‌های گوشت چرخ شده حاوی سطوح مختلف باکتریوفاژ مؤثر بر *آ.* هیدروفیلا

Table 3: Results of bacteriophage titer in minced meat containing bacteriophage against *A. hydrophila*

تیمارهای مختلف	تعداد باکتری log CFU/g
C1	عدم تشکیل پلاک
C2	عدم تشکیل پلاک
T1	عدم تشکیل پلاک
T2	زیر ۱۰
T3	۰/۶۷±۰/۱۲ ^a
T4	۲/۲۳±۰/۴۹ ^a

اعداد در جدول به صورت انحراف معیار ± میانگین بیان شده‌اند، اعداد با حروف متفاوت در هر ستون نشان دهنده وجود اختلاف آماری در سطح (p<۰/۰۵) می‌باشد.

بحث

در بررسی حاضر از آب تصفیه شده فاضلاب شهرستان ارومیه باکتریوفاژ مؤثر بر باکتری *آ.* هیدروفیلا جدا شد. *آ.* هیدروفیلا باکتری گرم منفی است که ساکن آبهای شور و شیرین است و می‌تواند عامل ایجاد بیماری در موجودات آبی، خشکی‌زی و حتی انسان باشد (Austin and Austin, 2007). عامل باکتریایی *آ.* هیدروفیلا می‌تواند با ترشح آنزیم‌ها، سموم مختلف و نیز افزایش سطح تولید رادیکال‌های آزاد در سیستم‌های بیولوژیک میزبان، زمینه لازم جهت از بین بردن سلول‌ها را در بافت‌های مختلف فراهم سازد (شیخ اسدی و همکاران، ۱۴۰۰). مزیت اصلی استفاده از فاژها، توانایی آنها جهت تکثیر خود می‌باشد که به جهت داشتن این توانایی، می‌توانند موجب کنترل مواد غذایی طی دوره نگهداری شوند (Greer, 2005). با این حال استفاده از فرآیندهایی مانند پاستوریزاسیون، نگهدارنده‌های شیمیایی یا آنتی‌بیوتیک‌ها اجتناب‌ناپذیر است. از آنجایی‌که فاژها برای میزبان

همان‌طوری که مشخص گردید، در تیمارهای ۱۰۰۰۰ و ۱۰۰۰۰۰ واحد تشکیل دهنده پلاک هیچ‌گونه رشد باکتری مشاهده نشد. اما در نمونه‌های شاهد مثبت و نمونه‌های حاوی ۱۰۰ و ۱۰۰۰ واحد تشکیل دهنده پلاک از باکتریوفاژ مؤثر بر *آ.* هیدروفیلا هیچ‌گونه کاهش رشدی مشاهده نگردید. Akmal و همکاران (۲۰۲۰) با جداسازی باکتریوفاژ از آب و نیز خاک بیان داشتند که با افزایش میزان باکتریوفاژها از میزان *آ.* هیدروفیلا در ماهی‌های نگهداری شده در دماهای مختلف کاسته شد. در نتیجه، از آنها می‌توان به عنوان یک کنترل کننده بیولوژیک مناسب در نگهداری ماهی‌ها استفاده نمود که با نتایج این بخش مطابقت داشت.

یزدان پناه گوهرریزی و همکاران (۱۳۹۸) اثرات استفاده از باکتریوفاژ در میزان بازماندگی ماهی قزل‌آلای رنگین کمان آلوده به باکتری *آ.* هیدروفیلا را در شرایط درون بدن^۱ مورد بررسی قرار دادند. نتایج این مطالعه نشان داد که بیشترین تأثیر باکتریوفاژ در میزان بازماندگی ماهی قزل‌آلای رنگین کمان زمانی بود که از رقت 10^{-8} باکتری و 10^{-3} PFU/ml باکتریوفاژ به صورت غوطه‌وری استفاده گردید. نتایج آنها همچنین نشان داد که یکی از راه‌های مناسب و کاربردی جهت افزایش میزان زنده‌مانی ماهیان قزل‌آلای رنگین کمان در مقابل بیماری‌های باکتریایی استفاده از باکتریوفاژها می‌باشد.

بررسی‌های مولکولی نشان داد که ژنوم این باکتریوفاژ DNA می‌باشد. در مرحله دوم این مطالعه افزودن همین باکتریوفاژ به گوشت چرخ شده ماهی کپور معمولی که به طور تجربی با باکتری *آ.* هیدروفیلا آلوده شده بود، نشان داد که تیت‌های بالاتر باکتریوفاژ به طور مؤثر می‌تواند از رشد و تکثیر باکتری جلوگیری نماید.

به طور کلی، تاکنون اکثر فازهای کشف شده در دنیا از نوع دم‌دار بلند یا کوتاه و متعلق به خانواده‌های Podoviridae، Siphoviridae و Myoviridae بوده‌اند و درباره جداسازی و شناسایی فازهای بدون دم اطلاعات کمی در دسترس است (فرجی کفشگری و همکاران، ۱۳۹۸). Singh و همکاران (۲۰۱۶) اثر ضد میکروبی فاز جداسازی

شده از نمونه فاضلاب را بر کاهش باکتری اشریشیاکلی به‌عنوان یک باکتری بیماری‌زای غذایی بررسی کردند. در بررسی آنها نیز مانند پژوهش حاضر، پلاک‌های شفاف در سطح محیط کشت ظاهر شد که نشان‌دهنده اثر ضد میکروبی فاز جداسازی شده علیه باکتری میزبان بود. فاز جدا شده در پژوهش آنها، دارای کپسیدی حدوداً به اندازه ۷۸ نانومتر و دم بلند به طول ۵۲۷ نانومتر بود که به راسته Caudovirales و خانواده Siphoviridae تعلق داشت. Yuan و همکاران (۲۰۱۸) نیز سویه‌های مختلفی از باکتریوفاژ را از آب دریا جداسازی نمودند که این باکتریوفاژها اثر ضد میکروبی بر *آ.* هیدروفیلا داشتند و این باکتریوفاژها دارای دم بلند غیر قابل انقباض و متعلق به خانواده Siphoviridae بودند.

همان‌طوری که عوامل بیماری‌زای ماهی در محیط‌های آبی زندگی می‌کنند، باکتریوفاژها نیز می‌توانند تماس فیزیولوژیکی پیوسته و نزدیک با عوامل بیماری‌زا را به شکل طبیعی داشته باشند و به عنوان یک روش پیشگیرانه در برابر عفونت‌های باکتریایی در روند تولید از مرحله لاروی تا بلوغ و قبل از انتشار باکتری در مخازن آبی‌پروری و استخرهای پرورش ماهی ایفاء نمایند، نتایج این تحقیق با نتایج Elbreki و همکاران (۲۰۱۴) که از باکتریوفاژهای مختلف در درمان بیماری‌ها استفاده نموده بودند و نیز یزدان پناه گوهرریزی و همکاران (۱۳۹۸) مطابقت داشت. محققین باکتریوفاژهایی را علیه باکتری *آ.* هیدروفیلا جداسازی و شناسایی نمودند و نشان دادند که با وجود این باکتریوفاژها، مرگ و میر در میان ماهیان آلوده شده ایجاد نمی‌شود و نتایج به‌دست آمده شبیه به استفاده از آنتی‌بیوتیک تتراسایکلین است (Doss et al., 2017). در تحقیقی که Le و همکاران (۲۰۱۸) بر باکتری *آ.* هیدروفیلا و باکتریوفاژ انجام دادند، به این نتیجه رسیدند که درمان با استفاده از فاز در گربه ماهی منجر به بهبود قابل توجهی در میزان بقاء ماهیان آزمایش شده (میزان بقاء ۱۰۰ درصد) در مقایسه با میزان بقاء در ماهیان شاهد گردید.

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که استفاده از فاز مؤثر بر *آ.* هیدروفیلا با تراکم ۱۰۰۰۰ و ۱۰۰۰۰۰ واحد

¹ In vivo

کاظمی، س.، قره خانی، الف. و توکمه چی، الف.، ۱۳۹۹. بررسی پوشش خوراکی پروتئین آب پنیر حاوی نایسین بر میزان ماندگاری فیله ماهی سوف. مجله علوم و فنون شیلات، ۱۰(۱): ۷۵-۹۲.

یزدان پناه گوهرریزی، ل.، رخ بخش زمین، ف.، ذریه زهرا، س.ج.، کاظمی پور، ن. و خیرخواه، ب.، ۱۳۹۸. اثرات استفاده از باکتریوفاژ در میزان بازماندگی ماهی قزل آلا رنگین کمان آلوده به باکتری *آئروموناس هیدروفیلا* را در شرایط درون تنی. مجله علمی شیلات ایران، ۲۹(۱): ۴۹-۳۷. DOI: 10.22092/ISFJ. 2019.121007

Aboud, O., 2010. Application of some egyptian medicinal plants to eliminate *Trichodina* sp and *Aeromonas hydrophila* in tilapia (*Oreochromis niloticus*). *Tishreen Magazine Researcher*, 2(10):12-16.

Adams, M.H., 1959. Bacteriophages. Interscience Publishers, New York.

Akmal, A., Rahimi-Midani, A., Hafeez-ur-Rehman, M., Hussain, A. and Cho, T.C., 2020. Isolation characterization and application of a bacteriophage infecting the fish pathogen *Aeromonas hydrophila*. *Pathogens*, 9(215): 1-13. DOI:10.3390/pathogens9030215

Austin, B. and Austin, D.A., 2007. Bacterial fish pathogens, disease of farmed and wild fish. 4th ed. Springer Praxis, Godalming, pp. 202-231.

Carvalho, C.M., Santos, S.B., Kropinski, A.M., Ferreira, E.C. and Azeredo, J., 2012. Phages as therapeutic tools to control major foodborne pathogens: *Campylobacter* and *Salmonella*, In Bacteriophages. Croatia: InTechnology, 179-214. DOI: 10.5772/33473.

تشکیل دهنده پلاک در هر گرم گوشت چرخ شده ماهی کپور معمولی می تواند به طور معنی داری از رشد باکتری پس از یک هفته نگهداری در دمای یخچال جلوگیری نماید ($p < 0.05$). بر اساس یافته های به دست آمده پیشنهاد می شود به کمک میکروسکوپ الکترونی جزئیات بیشتری از فاژ جداسازی شده تهیه شود. همچنین لازم است توالی مولکولی ژنوم فاژ موثر بر این باکتری مشخص گردد.

تشکر و قدردانی

نویسندگان این مقاله مراتب تشکر و قدردانی خود را از معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ماکو ابراز می دارند.

منابع

رئیزی، م.، پناهی، م. و دوستی، ع.، ۱۳۹۳. مطالعه آلودگی برخی فراورده های دریایی به *آئروموناس هیدروفیلا* با تاکید بر گونه و فصل. مجله میکروب شناسی مواد غذایی، ۱(۲): ۱۹-۱۵.

ستاری، م.، ۱۳۸۲. ماهی شناسی سیستماتیک. جلد دوم، چاپ اول، انتشارات حق شناس. رشت، صفحات ۱۸۸-۱۸۷.

شیخ اسدی، م.، ذریه زهرا، س.ج.، یزدان پناه، ل.، ستاری، الف. و میربخش، م.، ۱۴۰۰. بررسی آسیب شناسی بافتی و تغییرات برخی شاخص های خونی ماهیان قزل آلا رنگین کمان (*Oncorhynchus mykiss*) گونه های داخلی و فرانسوی ناشی از باکتری *آئروموناس هیدروفیلا* (*Aeromonas hydrophila*). مجله علمی شیلات ایران، ۳۰(۱): ۱۷۴-۱۵۹. DOI:10.22092/ISFJ.2021.124121

فرجی کفشگری، س.، مقصودلو، ی.، خمیری، م.، کشیری، م. و بابایی، الف.، ۱۳۹۸. جداسازی فاژ لیتیک اختصاصی/شریشیالکی از فاضلاب و بررسی اثر ضد میکروبی آن در گوشت مرغ. مجله میکروب شناسی پزشکی ایران، ۱۳(۳): ۱-۹. DOI: 10.30699/IJMM.13.3.180.

- Chandrarathna, H.P.S.U., Nikapitiya, C., Dananjaya, S.H.S., De Silva, B.C.J., Heo, G.J., De Zoysa, M. and Lee, J., 2020.** Isolation and characterization of phage AHP-1 and its combined effect with chloramphenicol to control *Aeromonas hydrophila*. *Brazilian Journal of Microbiology*, 51:409–416. DOI: 10.1007/s42770-019-00178-z.
- Doss, J., Culbertson, K., Hahn, D., Camacho, J. and Barekzi, N., 2017.** A review of phage therapy against bacterial pathogens of aquatic and terrestrial organisms. *Viruses*, 9(3): 50-58. DOI: 10.3390/v9030050.
- Elbreki, M., Ross, R.P., Hill, C., Omahony, J., McAuliffe, O. and Coffey, A., 2014.** Bacteriophages and their derivatives as biotherapeutic agents in disease prevention and treatment. *Journal of Viruses*, 1–12, DOI: 10.1155/2014/382539.
- Greer, G.G., 2005.** Bacteriophage control of foodborne bacteria. *Journal of Food Protection*, 68:1334-1334. DOI:10.4315/0362-028X-68.5.1102.
- Ibrahem, M.D., Arab, R.M.H., Mostafa, MM. and Rezk, M.A., 2008.** Evaluation of different vaccination strategies for control of (Mas) in Nile tilapia (*Oreochromis niloticus*) In Egypt. 8th International Symposium on Tilapia in Aquaculture, 1157-1174.
- Jenny, F., 2011.** Fighting bacterial infections-future treatment options. *Drug Resist Updat*, 14: 125–139. DOI: 10.1016/j.drug.2011.02.001.
- Khushiramani, R., Girisha, S.K., Karunasagar, I. and Karunasagar, I., 2007.** Cloning and expression of an outer membrane protein ompTS of *Aeromonas hydrophila* and study of immunogenicity in fish. *Protein Expression and Purification*, 51:303-307. DOI.org/10.1016/j.pep.2006.07.021.
- Kutateladze, M. and Adamia, R., 2010.** Bacteriophages as potential new therapeutics to replace or supplement antibiotics. *Trends in Biotechnology*, 28:591–595. DOI: 10.1016/j.tibtech.2010.08.001.
- Kutter, E. and Sulakvelidze, A., 2005.** Bacteriophages: Boca Raton: CRC Press; 2005; 1-5.
- Le, T.S., Nguyen, T.H., Vo, H.P., Doan, V.C., Nguyen, H.L., Tran, M.T., Tran, T.T., Southgate, P.C. and Kurtboke, D.I., 2018.** Protective effects of bacteriophages against *Aeromonas hydrophila* species causing motile *Aeromonas septicemia* (MAS) in Striped Catfish. *Antibiotics*, 25, 7(1). 16, DOI: 10.3390/antibiotics7010016.
- Liu, J., Gao, S., Dong, Y., Lu, C. and Liu, A., 2020.** Isolation and characterization of bacteriophages against virulent *Aeromonas hydrophila*. *BMC Microbiology*, 20(141): 2-13. DOI:10.1186/s12866-020-01811-w.
- Merabishvili, M., Pirnay, J., Verbeken, G., Chanishvili, N., Tediashvili, M., Lashkhi, N., Glonti, T., Krylov, V., Mast, J. and Van Parys, L., 2009.** Quality-controlled small-scale production of a well-defined bacteriophage cocktail for use in human

- clinical trials. *PloS one*, 4, e4944. DOI:10.1371/journal.pone.0004944.
- Moye, Z.D., Woolston, J. and Sulakvelidze, A., 2018.** Bacteriophage applications for food production and processing. *Virus*, 10(205): 1-22.
- Nelson, J.S., 2006.** Fishes of The World, 4th ed., John Wiley & Sons Inc publisher, New Jersey, pp. 138-148.
- Sillankorva, S.M., Oliveira, H. and Azeredo J., 2012.** Bacteriophages and their role in food safety. *International Journal of Microbiology*, 1: 1-13.
- Singh, V., Jain, P. and Dahiya, S., 2016.** Isolation and characterization of bacteriophage from waste water against *E.coli*, a foodborne pathogen. *Microbiology Biotechnology*, 1:163-70. DOI: 6746&iid=208&jid=1.
- Steinbacher, S., Baxa, U., Miller, S., Weintraub, A., Seckler, R. and Huber, R., 1996.** Crystal structure of phage P22 tails pike protein complex with *Salmonella* sp. antigen receptors. *Proceeding of the National Academy of Sciences of the USA*, 93:10584-8. DOI:10.1073/pnas.93.20.10584.
- Su, M.T., Venkatesh, T.V. and Bodmer R., 1998.** Large-and small-scale preparation of bacteriophage lambda lysate and DNA. *Biotechniques*, 25:44-46. Doi: 10.2144/98251bm08.
- WHO, 2007.** World Health Organization. Food safety & foodborne illness. Fact sheet no. 237 (reviewed March 2007). Geneva: WHO; 2007.
- Yuan, S., Chen, L., Liu, Q., Zhou, Y., Yang, J., Deng, D., Li, H. and Ma, Y., 2018.** Characterization and genomic analyses of *Aeromonas hydrophila* phages AhSzq-1 and AhSzw-1, isolates representing new species within the T5virus genus. *Archives of Virology*, 163:1985–1988. DOI.org/10.1007/s00705-018-3805-y.

Isolation of *Aeromonas hydrophila* effective phage from wastewater and using it in order to control the bacterial growth in minced meat of common carp (*Cyprinus carpio*)

Sharafkhani S.¹; Gharekhani A.^{2*}

*a.gharekhani@yahoo.com

1-Department of Food Science and Technology, Maku Branch, Islamic Azad University, Maku, Iran

2- Department of Veterinary Medicine, Maku Branch, Islamic Azad University, Maku, Iran

Abstract

In this study is to isolate and identify the molecular identity of effective phage on *Aeromonas hydrophila* in Urmia Urban Sewage System and control the experimental contamination in common minced carp fillet. For to isolate bacteriophage in the treated water, the existing bacteria were destroyed by pure chloroform in order to release the existing phage. Also the standard strains of *Aeromonas hydrophila* were used to evaluate the antibacterial assay of isolated bacteriophage (via CODE PTCC1310). Likewise, fish samples were prepared as fresh and minced. Then minced meat was contaminated with 10^8 CFU/g of *Aeromonas hydrophila* and four levels of effective bacteriophage, 10^8 , 10^7 , 10^6 and 10^5 PFU/g respectively, per one gram of meat were added and mixed. Meat samples containing negative and positive (2ppm of nisin) control and four levels of bacteriophage (10^8 , 10^7 , 10^6 and 10^5 PFU/g) were stored in refrigerator for a week. During the storage, sampling was done for bacterial count and bacteriophage titration. Results showed that effective phage on *Aeromonas hydrophila* isolated from Urmia sewage system could prevent the growth of bacteria. Also, findings showed that the levels of 10000 and 100000 PFU/g could significantly prevent the growth of *Aeromonas hydrophila* in common minced carp meat. It can be concluded that the phage effective on *Aeromonas hydrophila* in Urmia sewage system can suitably be used for biological control in minced meat of common carp (*Cyprinus carpio*).

Keywords: Bacteriophage, Wastewater, Common Carp, Minced Meat, *Aeromonas hydrophila*

*Corresponding author